

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
 “Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

**แนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา
 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท**

**GUIDELINES FOR THE USING OF LEARNING SOURCES OF SCHOOLS UNDER
 CHAINAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE**

นิรุต กลีบจันทร์¹, รศ.ดร.ธานี เกสทอง²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

²อาจารย์ที่ปรึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและหาแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำนวน 313 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในอันดับสูงสุด คือ ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีในการศึกษา และด้านที่มีสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาน้อยที่สุด คือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ

2. แนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ใน 5 ด้าน คือ

2.1 ด้านบุคคล ได้แก่ โรงเรียนควรกำหนดให้ผู้รับผิดชอบในการนิเทศติดตามการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ โรงเรียนมีการประชุมและสำรวจความต้องการในการใช้แหล่งเรียนรู้และสร้างความเข้าใจ และส่งเสริมกิจกรรม โครงการต่างๆ ในการใช้แหล่งเรียนรู้

2.3 ด้านสถานที่ ได้แก่ โรงเรียนควรมีการประชุมเพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการใช้แหล่งเรียนรู้

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

2.4 ด้านศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ โรงเรียนควรมีการประสานงานกับชุมชนและจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อเป็นหลักสูตรให้นักเรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน

2.5 ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี ได้แก่ โรงเรียนควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้และความต้องการใช้แหล่งเรียนรู้

คำสำคัญ : การใช้แหล่งเรียนรู้, ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

Abstract

The aims of this research were to investigate the approach of implementing learning sources of the schools under the Office of Primary Educational service Area of Chainat Province and to suggest the approach of implementing learning sources of the schools under the Office of Primary Educational service Area of Chainat Province. There were 2 stages in this research. To begin with, to investigate the conditions of implementing learning sources in the schools under the Office of Primary Educational service Area of Chainat Province which involved with 313 executive staffs and teachers of the schools in the Office of Primary Educational service Area of Chainat Province as the sample of this study. At this stage the research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of 0.96. The statistic devices in this study were percentages, means and standard deviations. Lastly, to explore the approach of implementing learning sources was carried out by focus-group technique and content analysis. The research findings are as follows:

Firstly, the general condition of learning sources in the schools under the Office of Primary Educational service Area of Chainat Province was at a high level. However, when categorizing to each issue, it was found that the conditions of implementing learning sources of the schools were at the highest level through the dimensions of learning materials employment, audiovisual aids and technology implementation. On the contrary, through the dimension of natural resources, the condition of implementing learning sources was at the lowest level.

Secondly, the approach of implementing learning sources and of the schools under the Office of Primary Education service Area of Chainat Province consisted of five dimensions. They were 1) personnel dimension where the schools had to specify the right responsible men to advise the schools about how to effectively employ those learning

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

sources consecutively, 2) natural resources dimension where the schools had to make conferences and investigate the needs of both employing these learning sources and enhancing activities together with any projects of employing the learning sources, 3) location dimension where the schools had to make conferences in order to do cooperation for giving opinions in implementing those learning sources, 4) arts and culture dimension where the schools had to do correlation with the publics in order to construct the local curriculum for the learning of lifestyle spending of the public, and 5) audiovisual aids and technology dimension where the school had to set up the committee to investigate learning sources and the needs of implementing those learning sources.

keyword: The use of state resources, School administrators and teachers.

บทนำ

แหล่งเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน และยังมีความสำคัญทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด นักเรียนจะได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ฝึกปฏิบัติหาความรู้ได้ด้วยตนเองจนเป็นผู้คิดเป็น ทำเป็น เกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียน (ราตรี อินกัน, 2545, น.7)

การที่โรงเรียนมีศักยภาพในการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษาให้นักเรียนจะช่วยส่งเสริมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพโรงเรียนต้องเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โรงเรียนต้องประสานความร่วมมือกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับกระบวนการเรียนรู้ แบบที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดในสถานศึกษา ระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ (จรรยา ชูลาภ, 2545, น.31-33)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่บัญญัติให้ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล จากสาระบัญญัติดังกล่าว สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องนำไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นแก่ผู้ปกครองว่า บุตร หลานจะได้รับการศึกษาและมีคุณภาพชีวิตที่ดี (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553, น.8-10)

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้และหาแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ใน 5 ด้าน เพื่อให้เป็นประโยชน์และเป็นผลดีต่อครูผู้สอน ผู้เรียนและการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพบรรลุตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยนาท
2. เพื่อหาแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยนาท

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากร

การวิจัยครั้งนี้มีประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยนาท รวมทั้งสิ้นจำนวน 1647 คน และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการเปิดตาราง Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง 313 คนและใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

2. ขอบเขตตัวแปร

- ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่
1. สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา
 2. แนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา

3. ขอบเขตเวลา

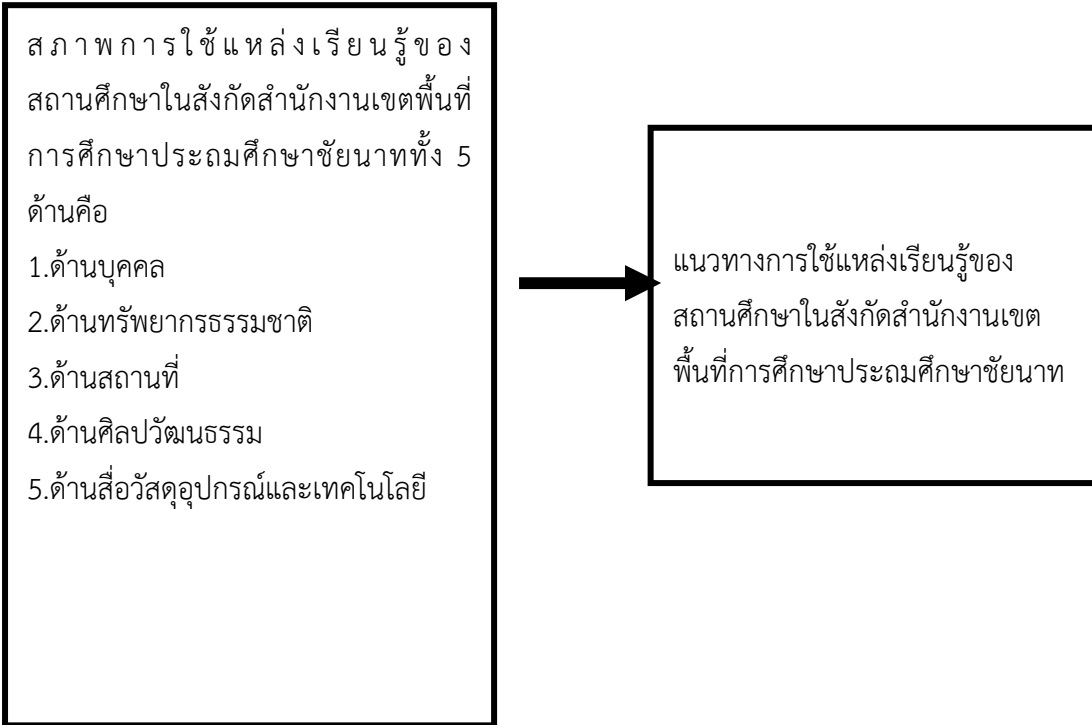
เดือนมีนาคม 2558 – เดือนมกราคม 2559

การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านบุคคล 2) ด้านทรัพยากรธรรมชาติ 3) ด้านสถานที่ 4) ด้านศิลปวัฒนธรรม และ 5) ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี ซึ่งสามารถนำเสนอเป็นกรอบความคิดได้ ดังนี้

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
 “Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยมุ่งศึกษาสภาพการใช้แหล่งการเรียนรู้และ
 นำเสนอแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

2. ขั้นตอนการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาชัยนาท มีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบ แนวคิดการวิจัย

2) สร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย คือแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 สอบถาม
 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของ
 สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท และหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ
 พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ที่ 1.00 ทุกข้อ และ ได้ค่าความเที่ยง 0.96

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
 “Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

**ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาชัยนาท มีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้**

1. นำสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาชัยนาท ต่ำสุด 3 อันดับแรกของแต่ละด้านมาหาแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้
2. นำร่างแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาจัดการสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ
3. นำข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่มมาสังเคราะห์เป็นแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
 ตอนที่ 1 การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ในระหว่างวันที่ 22 - 28 สิงหาคม 2559 โดยข้อมูล
 ส่งกลับ คีนมา 313 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ตอนที่ 2 จากการสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามการวิจัย ดังต่อไปนี้

- 1) ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์
- 2) การแปลความหมาย โดยมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น.103)

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00	หมายถึง	มีสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49	หมายถึง	มีสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49	หมายถึง	มีสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49	หมายถึง	มีสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49	หมายถึง	มีสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัด สพป.ชัยนาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อันดับสูงสุด ได้แก่ ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีในการศึกษาวิจัย ซึ่งอยู่
 ในระดับมาก อันดับรองลงมาได้แก่ ด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งอยู่ในระดับมาก และอันดับต่ำสุดได้แก่ด้าน
 ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

1.1 ด้านบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สภาพการใช้แหล่ง
 เรียนรู้อันดับต่ำสุด ได้แก่ ข้อการใช้แหล่งเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี และนาฏศิลป์ ซึ่งอยู่ในระดับน้อย
 รองลงมา ได้แก่ ข้อการใช้ทรัพยากรด้านบุคลากรภาคเอกชน เช่น เจ้าหน้าที่มูลนิธิ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง
 และข้อการใช้ทรัพยากรจากบุคลากรเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น พัฒนาการอำเภอ/ตำบล ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

1.2 ด้านทรัพยากรธรรมชาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้อันดับต่ำสุด ได้แก่ ข้อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา ได้แก่ ข้อการใช้ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง และข้อการใช้ทรัพยากรแม่น้ำสายสำคัญ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านสถานที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้อันดับต่ำสุด ได้แก่ ข้อการใช้สถานที่ประกอบการต่างๆ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา ได้แก่ ข้อการใช้สถานที่ราชการ/หน่วยงานของรัฐ/เอกชน ซึ่งอยู่ในระดับมาก และข้อการใช้สถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านศิลปวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้อันดับต่ำสุด ได้แก่ ข้อการใช้จารีตประเพณีและวิถีการดำรงชีวิตของชุมชน ซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ข้อการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านความเชื่อด้านพิธีกรรมตามประเพณี ซึ่งอยู่ในระดับมาก และข้อการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านประเพณีวัฒนธรรมด้านการแต่งกาย ภาษา ซึ่งอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้อันดับต่ำสุด ได้แก่ ข้อด้านการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ชนิดต่างๆ ซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ข้อการใช้แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับนิทรรศการทางวิชาการของครู นักเรียน และหน่วยงานราชการ ซึ่งอยู่ในระดับมาก และข้อการใช้ศูนย์เทคโนโลยีของทางราชการ ซึ่งอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางในการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยนาท

2.1 ด้านบุคคล ได้แก่ สถานศึกษาควรมีการประชุมเพื่อวางแผน บริหารจัดการและร่วมกัน วิเคราะห์ และจัดลำดับของปัญหาในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล กำหนดรูปแบบและจัดทำรายงานผลการใช้ แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคลที่เหมาะสมตามวัยของนักเรียนและตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้และจัดทำรายงานการปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานทุกครั้ง และ ประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐต่างๆ เพื่อมาให้ความรู้กับนักเรียน

2.2 ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ สถานศึกษาควรมีการประชุมเพื่อกำหนดนโยบายและ วิธีการ/รูปแบบต่างๆ การประเมินที่เหมาะสมและตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มีการนิเทศ ติดตาม กำกับ ติดตามการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ควรมีการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของ ปัญหาในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วน ร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกให้เยาวชน

2.3 ด้านสถานที่ ได้แก่ สถานศึกษาควรมีการวางแผน บริหารจัดการประชุมเพื่อวิเคราะห์และ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา มีการวิเคราะห์ผลและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านสถานที่และจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยและตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ประสานขอความร่วมมือ กับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดกิจกรรมและโครงการต่างๆ

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

2.4 ด้านศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ สถานศึกษาควรมีการประชุมเพื่อวางแผน นโยบาย วิเคราะห์ และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม มีการจัดหลักสูตรสถานศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมของตนเองและชุมชนอื่นๆ

2.5 ด้านสื่อวัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยี ได้แก่ สถานควรมีการประชุมเพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานและสำรวจความต้องการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสื่อวัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยี และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยที่เหมาะสมและตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ส่งเสริมการให้ความรู้แก่ครูและนักเรียนประสานกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนต่างๆ เพื่อขอรับสื่อสิ่งพิมพ์ หรืองบประมาณ เพื่อจัดซื้อสิ่งพิมพ์ใหม่ และทันสมัยให้กับนักเรียน

อภิปรายผล

1. สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ด้านบุคคล พบว่าข้อที่มีสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ต่ำที่สุด คือ ข้อการใช้แหล่งเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี นาฏศิลป์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ขาดผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรี และผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านนี้มาจัดการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนนั้นไม่ได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทางด้านนี้พอสมควร ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริพร จิตอารีย์ (2549) ที่พบว่า ไม่มีการใช้ผู้ที่มีความชำนาญในด้านต่างๆ มาฝึกฝนให้กับผู้เรียน จึงทำให้ผู้เรียนไม่มีทักษะในการปฏิบัติและไม่มีความรู้เพิ่มมากขึ้น ทางสถานศึกษาต้องสำรวจความต้องการของผู้เรียนให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

2. ด้านทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า ข้อที่มีสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ต่ำที่สุด คือ ข้อการใช้แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ไม่ได้เรียนรู้และรู้จักธรรมชาติจากแหล่งเรียนรู้จากสถานที่จริงเลยทำให้นักเรียนได้รู้จักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อยลงและไม่รู้จักวิธีการนำทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วราภรณ์ จันทสูตร (2549) ที่พบว่า สถานศึกษาไม่ค่อยให้ความสำคัญเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่อยู่รอบๆสถานศึกษา

3. ด้านสถานที่ พบว่า ข้อที่มีสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ต่ำที่สุด คือ ข้อการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสถานประกอบการ บริษัท ห้างร้าน โรงงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานที่ที่มีการขอใช้ยากไม่ค่อยได้รับการตอบรับสนับสนุนจากห้างร้านและสถานที่ประกอบการต่างๆไม่ค่อยให้ความสนับสนุนในการร่วมกิจกรรมของผู้เรียนสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เอกพงษ์ อาดมูล (2553) ที่พบว่า สถานที่ห้างร้านและสถานที่ประกอบการไม่เห็นความสำคัญในการจัดกิจกรรมและไม่ค่อยให้การสนับสนุน ขอใช้ในการทำกิจกรรมก็ยาก

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

4. ด้านศิลปวัฒนธรรม พบว่า ข้อที่มีสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ต่ำสุด คือ ข้อการใช้แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับจารีตประเพณี และวิถีการดำรงชีวิตของชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนไม่เข้าใจในคำว่า จารีตประเพณีและวิถีการดำรงชีวิตของชุมชนและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเบญจวรรณ ระตา (2551) ที่พบว่า สถานศึกษาและครูควรให้ความรู้เกี่ยวกับจารีตประเพณีในท้องถิ่นให้มากกว่านี้

5. ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี พบว่า ข้อที่มีสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ต่ำสุด คือ ข้อการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ชนิดต่างๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนให้ความสนใจในด้านนี้น้อยมาก เพราะปัจจุบันสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี มีการเปลี่ยนแปลงทำให้ผู้เรียนหันไปใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่มีความทันสมัยมากกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือ ตำรา ผู้เรียนจะไม่สนใจในสิ่งนี้เลย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริพร จิตอารีย์ (2549) ที่พบว่า สถานศึกษาควรจัดแหล่งเรียนรู้ และมีแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มความต้องการของผู้เรียน มีข้อมูลสารสนเทศในการเลือกใช้แหล่งเรียนรู้อย่างพอเพียง ไม่คับแคบและมีสื่อเพียงพอ

2. แนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยนาท จากการดำเนินการสนทนากลุ่ม พบว่า

2.1 ด้านบุคคล มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาควรทำการวางแผนและมีนโยบายในการสำรวจผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี-นาฏศิลป์ ที่มีอยู่ในชุมชนและทำทำเนียบแหล่งเรียนรู้ บุคคลที่มีความชำนาญด้วยดนตรี-นาฏศิลป์ในชุมชนและจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้ตามความเหมาะสมและนำความรู้ที่ได้รับมานั้นมาสร้างประโยชน์ให้เกิดเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ จากนั้นติดต่อประสานหน่วยงานในภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อมาเป็นวิทยากรให้กับนักเรียน สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ครูผู้สอนควรทำการประสานกับหน่วยงานเพื่อขอคำแนะนำเกี่ยวกับการให้ความรู้เพื่อให้เป็นวิทยากรผู้บรรยายและให้คำแนะนำกับนักเรียนในขณะนำนักเรียนไปยังแหล่งเรียนรู้ อย่างไรก็ตามในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคลครูผู้สอนควรมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และกำหนดกระบวนการในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และระยะในการดำเนินการจัดการเรียนรู้

2.2 ด้านทรัพยากรธรรมชาติ มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาควรมีการวางแผนแนวทางในการดำเนินการที่สำคัญๆ คือ ครูผู้สอนควรศึกษาประวัติความเป็นมา ข้อควรปฏิบัติขณะนำนักเรียนไปใช้แหล่งเรียนรู้ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่แหล่งเรียนรู้ เพื่อขอคำแนะนำในการเยี่ยมชมหรือเป็นวิทยากรในการบรรยายองค์ความรู้ ตลอดจนกำหนดวิธีการหรือผู้รับผิดชอบในเรื่องความปลอดภัยของนักเรียนขณะนำนักเรียนไปใช้แหล่งเรียนรู้ วางแผนการดำเนินการใช้อย่างมีขั้นตอนที่เหมาะสมและควรให้นักเรียนสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติที่ได้ไปศึกษา

2.3 ด้านสถานที่ มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาควรมีการวางแผน บริหารจัดการประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาและทำความเข้าใจ ทำความรู้จักแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ไม่ว่าเป็นสถานประกอบการ สถานที่ราชการ สถาบันการศึกษาต่างๆ หน่วยงานรัฐหรือเอกชนที่ต้องการไปศึกษาอย่างถูกต้องและชัดเจนและควรให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานที่นั้นๆ เพื่อนักเรียนจะได้นำไปเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจกับ

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

แหล่งเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ประสานงานกับหน่วยงานที่ต้องการไปศึกษาเพื่อจัดสถานที่หรือจัดวิทยากรทำการบรรยาย หรือนำนักเรียนไปศึกษาและควรถอดเรียนมาใช้ในการเข้าไปใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสถานที่สำคัญนั้นๆ ให้กับนักเรียนเพื่อที่นักเรียนจะได้ปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามเกณฑ์ในการใช้ต่อไป

2.4 ด้านศิลปวัฒนธรรม มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาควรมีการวางแผนแนวทางในการดำเนินการใช้อย่างเป็นระบบ และมีแผนการในการดำเนินการใช้ที่เป็นลำดับขั้นตอนอย่างเหมาะสมและน่าสนใจก่อนนำนักเรียนไปศึกษา ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือประเพณีนั้นๆ อย่างถูกต้องเสียก่อน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในกิจกรรม กระบวนการจัดการเรียนการสอนนั้น โดยครูมีหน้าที่ดูแลแนะนำนักเรียนและเสริมในส่วนที่ขาดหรือบกพร่องเท่านั้น เพื่อให้นักเรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ได้กับชีวิตประจำวัน

2.5 ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาควรมีการวางแผนในการจัดหาสื่อประเภทต่างๆ นี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และควรจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ประเภทสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีให้เป็นปัจจุบัน ตามกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ภายในโรงเรียนควรมีห้องปฏิบัติการเกี่ยวกับสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย และครบถ้วนตามความต้องการ มีบุคลากรรับผิดชอบในการดูแลและมีผู้ชำนาญในการใช้ห้องปฏิบัติการนั้นในการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน สำหรับสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีของทางราชการหรือหน่วยงานต่างๆ ภายนอกโรงเรียนควรดำเนินการโดยการประสานงานกับหน่วยงานนั้นๆ เพื่อเตรียมวิทยากรบรรยายดำเนินการใช้ตามขั้นตอนในกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้นั้นๆ อย่างเหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ด้านต่างๆ ควรเลือกแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถศึกษาได้เข้าใจ จนสามารถสร้างเป็นองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง
2. การวางแผนในการใช้แหล่งเรียนรู้ในแต่ละด้าน ควรมีการวางแผนที่เหมาะสมทั้งด้านเวลา สถานที่ จำนวนนักเรียน วิทยากรบรรยายให้ความรู้แก่ผู้เรียน ตลอดจนถอดเรียนมาและวิธีปฏิบัติตนในการใช้แหล่งเรียนรู้นั้นๆ ให้นักเรียนได้ทราบ
3. การใช้แหล่งเรียนรู้ ควรเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของตนเองเป็นอันดับแรก เพราะนอกจากจะมีความสะดวกในการเดินทาง แล้วยังประหยัดงบประมาณในการดำเนินงานได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้จริง
2. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ การบูรณาการที่เหมาะสมของหน่วยงานทั้งภาครัฐ ท้องถิ่น และเอกชน

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

เอกสารอ้างอิง

- กัลยากร น้อยพญา. (2553). การบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน
ทุ่งพร้าว (เพ็ชร์กวีตศ๊อ) อำเภอแม่สรวย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย,
เชียงราย.
- เจนจัด ภัคดีไทย. (2548). การดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์
ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- ทองอยู่ เตียงสกุล. (2550). สภาพและความต้องการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- เทวิน ธรรมลังกา. (2555). การใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านเวียงฝาง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- เบญจวรรณ ระตา. (2551). การใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเทศบาลดอกเงิน
จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงใหม่, เชียงใหม่.
- เปรมจิต เรืองตั้งฐาน. (2554). การดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติใช้ชุมชนของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเซกา จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนครพนม, นครพนม.
- รวีพร มณีวรรณ. (2548). การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนประกอบการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาขั้น
พื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, นครศรีธรรมราช.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์, และดารานี คำวัลบัง. (2545). แหล่งการเรียนรู้เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้และหลักสูตร
สถานศึกษา. กรุงเทพฯ: เสริมสินพีรเพรสซิส์เท็ม.
- ศิริพร จิตอารีย์. (2549). การจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้า
แบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- อดิพันธ์ อมาตยคง. (2552). การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามุทสาคร. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- เอกพงษ์ อวดมูล. (2553). การใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสเบย
จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.